

ALS EEN GRAANKORREL

Waarachtig, ik verzeker u: als een graankorrel niet in de aarde valt, blijft het één graankorrel, maar wanneer hij sterft draagt hij veel vrucht. (Johannes 12,24)

De Amerikaanse theoloog Marcus Borg vertelt in een van zijn boeken een wonderlijk verhaal. Een echtpaar kreeg een kind dat in het ziekenhuis werd geboren. Toen het thuiskwam en in zijn bedje werd gelegd, vroeg het driejarige zusje van het mannetje of ze even alleen mocht zijn met haar broertje met de deur dicht. De ouders voelden zich er heel ongemakkelijk bij (wat wilde het meisje en was de baby wel veilig?), maar omdat er een babyfoon was geïnstalleerd en ze de situatie dus in de gaten konden houden, stemden zij toe. Zij luisterden mee, en hoorden hun dochter naar de wieg lopen, zagen haar in gedachten zich over de wieg buigen en hoorden haar vervolgens tegen haar broertje zeggen: 'Vertel eens iets over God – ik ben het vergeten.'

Een opmerkelijke uitspraak – zeker van een kind. Maar – zo concludeerde Borg – het draagt de suggestie in zich dat zij zich nog iets herinnert wat wij gaandeweg vergeten, namelijk dat wij van God komen. Niet zo'n heel gekke gedachte, want als kind leven wij in een ongescheiden wereld. Maar langzaam maar zeker worden wij ons bewust van onszelf en komt er afstand tussen ons en de werkelijkheid. In de puberteit komt dat proces zelfs in een wilde stroomversnelling terecht. Jij zelf komt in het centrum te staan. Spannend! Maar niet alleen, want in dat centrumpje van je universum kun je je ook vreselijk alleen voelen. Kun je vervreemden van alles wat je vertrouwd was. Je bent uit het paradijs verdreven en buiten voelt het koud en onzeker. Je moet nieuwe bindingen zien aan te gaan. Ook met God. Op zoek naar je diepste bestemming moet je jezelf dan ook niet alleen *vinden*, maar ook jezelf opnieuw durven *verliezen*. Religies overal ter wereld gebruiken daar dezelfde beelden voor: om je diepste bestemming te bereiken moet je *opnieuw geboren worden*, of: *sterven als een graankorrel* om opnieuw te kunnen ontkiemen.

Ook Jezus gebruikte die beelden. Het beeld van de graankorrel gebruikte hij in een bijzondere context. Het liep in Jeruzalem tegen het Paasfeest. De stad was vol met pelgrims van overal uit de wereld. Er waren ook niet-Joden bij: heidenen die bekeerd waren tot het Jodendom. 'Proselieten' werden ze genoemd. Enkelen van hen, proselieten uit Griekenland, hadden kennelijk van Jezus gehoord, want zij klampten Filippus aan: ze wilden Jezus wel eens zien en spreken. Vandaag zouden we spreken van een *meet-and-greet*: een persoonlijke ontmoeting met een beroemde

persoonlijkheid. Niks mis mee. Elke kerkdienst is een soort 'ontmoet-en-groet': wij worden bij Jezus gebracht om hem te ontmoeten. Maar nu is het opmerkelijke dat in de communicatie met Jezus vaak een zekere kortsluiting lijkt te ontstaan. In het evangelie bedienen de mensen zich van een dagelijkse rechttoe, rechtaan taal. Maar Jezus lijkt voortdurend in raadselachtige beeldtaal te spreken. Want op de mededeling van zijn discipelen dat er Grieken zijn die hem willen zien, antwoordt Jezus met de beeldtaal van de graankorrel: als de graankorrel niet in de aarde valt, blijft het één graankorrel. Maar wat heeft dat met die 'ontmoet en groet' te maken? Praat Jezus hier niet volledig langs zijn discipelen heen? Wie goed luistert, hoort dat dit niet het geval is. Jezus laat zien dat wat de Grieken zoeken hij niet kan bieden. Wat zoeken zij dan? Ze zijn kennelijk nieuwsgierig naar bekendheid, roem of aanzien. U kent het wel: als je een beroemd iemand ontmoet, straalt diens roem immers ook een beetje op jou af. Zodat je thuis kunt zeggen: 'Kijk eens, ik ben nog met Jan Smit, Pete Philley of Jan Peter Balkenende op de foto geweest' – al naar gelang wie je held is. Dan valt jou toch een beetje bewondering ten deel. Maar in dat geval zoek je jezelf. En daar doet Jezus niet aan mee. Hij wilde niet zichzelf tot middelpunt van het universum maken, maar God. En hij wil ook ons opnieuw verbinden met God, ons lokken tot een nieuw leven waarin God het hart van de realiteit vormt. Maar dat vraagt om een andere levenshouding: niet het *zoeken* van jezelf, maar het *afzien* van jezelf. Opnieuw geboren worden. Sterven als een graankorrel.

Ik moet eerlijk bekennen dat ik zelf vaak een zekere aversie tegen die gedachte heb gehad. Ik weet inmiddels ook waaraan het ligt. Aan twee dingen. Allereerst: dit spreken over afzien van jezelf is door christenen ook nog weleens gebruikt om anderen klein te houden. Met name vrouwen zijn daar vaak het slachtoffer van geworden, waardoor de mannen konden regeren. In de tweede plaats: het werd gekoppeld aan een weegschaalgeloof. Met dat laatste bedoel ik: het ene schaalje ben jij en het andere is God. Wie hoog over God wil denken, moet dus vanzelf laag over zichzelf denken. In dat model zijn God en mensen concurrenten van elkaar. God zou de mens nog niet in zijn schaduw kunnen verdragen. Een narcistische God – een God die per se zelf alle aandacht hebben. Maar is dat ook het beeld dat Jezus bedoelde? Welnee, want het beeld van de graankorrel vertelt iets anders dan dat van de weegschaal. Een graankorrel komt tot ontkiemen in de schoot van de aarde. Het is er wel donker, maar er is ook voeding en bescherming. En het is er warm wanneer in het voorjaar de zon gaat schijnen en de graankorrel tot leven wordt geroepen. De beeld van de graankorrel leert me: God is de voeding

in de grond om mij heen en het licht boven mij. Niet ik omvat God, God omvat mij. Niet ik ben het hart van de werkelijkheid, maar God. In welke richting ik ook kijk, er is niets waarin hij niet te vinden zou zijn. Hij is niet mijn concurrent, maar mijn voeding en zon. En zijn invloed doet mij groeien en doet mij worden tot wie ik ten diepste ben.

Maar daar is wel iets voor nodig: de graankorrel kan niet blijven zoals hij is, hij moet een metamorfose ondergaan en zichzelf prijsgeven. Wat het nieuwe leven in de weg staat moet afsterven. Grote woorden, ja, maar in het rijk van God gaat het niet alleen maar liefelijk toe. Het kan er ook ruig aan toegaan. Je ik-gerichtheid moet opengebroken worden. Dat is een van de moeilijkste dingen uit een mensenleven. Want een mens kan zo vastzitten aan zichzelf! Aan z'n drift, aan z'n negatieve instelling, aan z'n eigenwijsheid, aan z'n gemakzucht, aan z'n verbittering, aan z'n hebzucht of drang naar macht. En misschien komen we daar nooit helemaal van los. 'Zo ben ik nu eenmaal,' zeggen we dan al snel. Maar die woordjes 'nu eenmaal' zijn de favoriete woorden van de duivel: hij hoort ze graag, want dan blijft alles zo als het is. Dan blijven wij graankorrels die nooit tot ontkiemen komen. Maar Jezus benadrukte dat de graankorrel zijn ware bestemming alleen vindt als hij zichzelf prijsgeeft.

Maar hoe doe je dat: jezelf prijsgeven en je ware bestemming vinden? Och, dat laat zich niet organiseren. Wie zichzelf *uit* handen geeft heeft de zaken natuurlijk niet meer *in* de hand. Maar dat wil niet zeggen dat je helemaal niets kunt doen. Je kunt het ontkiemen niet zelf regelen, maar je kunt er wel aan meewerken. Ik noem drie dingen:

1. Word je *bewust* van je relatie met God. Die relatie is er al voordat jij het wist. Al vanaf je geboorte - nee: zelfs al van daarvóór - word je door God omvat. We zijn het vergeten, maar je hoeft je er alleen maar van bewust te worden.
2. *Investeer* in je relatie met God. Dat betekent: geef er aandacht aan. Zoals elke relatie moet ook de relatie met God onderhouden worden. Niet omdat God dat nodig heeft en alle aandacht op zich wil richten. De zon heeft de krokus ook niet nodig, maar de krokus de zon wel. Het is zo goed voor jou om je op de zon te richten. Dat kun je doen in je persoonlijk leven in gebed en meditatie, maar ook in de geloofsgemeenschap door het bezoeken van kerkdiensten en cursussen.
3. Zoek in je relatie met God naar *verdieping*. Dat betekent: laat je wortels steeds dieper groeien en stevigheid zoeken in onbekende lagen van Gods werkelijkheid en je zult steviger staan. En zoek naar manier waarop je mee kunt werken aan vrede en gerechtigheid. Je zult vrucht dragen.

Jezelf prijsgeven – dat doet een mens niet zomaar. Daar blijf je een levenlang mee in de weer. En vaak roept het ook angst en verzet op. Angst en verzet die ook Jezus gekend heeft. Maar hij is zelf de weg gegaan en roept ons in zijn spoor. Daarom werden christenen aanvankelijk 'mensen van de weg' genoemd. Christenen zijn mensen die de weg van Christus gaan. En wie in zijn spoor gaat merkt gaandeweg Gods invloed in zijn leven. Die hoort niet alleen óver God, die hoort God zelf. De Stem in het gebeuren. Niet iedereen hoort die stem. In het Bijbelverhaal hoorden sommige mensen alleen de donderslag waarin Gods stem verborgen ging, niet Gods stem zelf. Die hoor je namelijk alleen met een innerlijk oor. Het oor van een mens die opengebrosen is. 'Want iedereen blijven Gods woorden vreemd, behalve hem die ze van God zelf verneemt' (Martinus Nijhoff).

VOORBEREIDING

Welkomstwoord

we gaan staan

We zingen:

Neem mij aan zo - als ik ben.
Zui - ver uit wie ik zal zijn.
Druk uw ze - gel op mijn ziel
en leef in mij.

Stilte voor persoonlijke voorbereiding

Bemoediging en groet

v.: onze hulp is in de naam van de Heer

g.: **die hemel en aarde gemaakt heeft**

v.: die trouw blijft tot in eeuwigheid

g.: **en niet laat varen het werk van zijn handen**

v.: de Heer zij met u

g.: **ook met u zij de Heer**

Aanvangslied: Psalm 43: 3,4,5

we gaan zitten

Over de dienst

Gebed om ontferming

.... zo bidden en zingen wij:

Ky - ri - e - e - lei - son, wees met ons be - gaan,
doe ons weer ver - rij - zen uit de dood van - daan.

ROND HET WOORD

Gebed van de zondag

Gesprek met de kinderen

We zingen het projectlied (mel. gez. 178)

Deze veertigdagentijd
worden wij weer ingewijd
naar het paasfeest toegeleid
Kyrie eleison

Als een zaadje in de grond,

Waar een nieuwe plant uitkomt

Zo gaat Jezus door de dood

Kyrie Eleison

Als de kinderen naar de nevendienst gaan:
(melodie gezang 28)

Wij steken de kaarsen aan
en gaan met de lampen hier vandaan.
Wij horen in eigen taal
verhalen van God en de mensen.
We zingen verwonderd een lied
dat God ons zijn vriendschap biedt.

Lezing: Johannes 12, 20-33

Jezus spreekt over zijn dood

20 Nu was er ook een aantal Grieken naar het feest gekomen om God te aanbidden. 21 Zij gingen naar Filippus uit Betsaida in Galilea, en vroegen hem of ze Jezus konden ontmoeten. 22 Filippus ging dat tegen Andreas zeggen en samen gingen ze naar Jezus. 23 Jezus zei: 'De tijd is gekomen dat de Mensenzoon tot majesteit wordt verheven. 24 Waarachtig, ik verzeker u: als een graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft het één graankorrel, maar wanneer hij sterft draagt hij veel vrucht. 25 Wie zijn leven liefheeft verliest het, maar wie in deze wereld zijn leven haat, behoudt het voor het eeuwige leven. 26 Wie mij dient moet mij volgen: waar ik ben zal ook mijn dienaar zijn, en wie mij dient zal door de Vader geëerd worden.

27 Nu ben ik doodsbang. Wat moet ik zeggen? Vader, laat dit ogenblik aan mij voorbijgaan? Maar hiervoor ben ik juist gekomen. 28 Laat nu zien hoe groot uw naam is, Vader.' Toen klonk er een stem uit de hemel: 'Ik heb mijn grootheid getoond en ik zal mijn grootheid weer tonen.' 29 De mensen die daar stonden en dit hoorden, zeiden: 'Een donderslag!' Maar er waren er ook die zeiden dat het een engel was die tegen hem gesproken had. 30 Jezus zei: 'Die stem heeft niet voor mij gesproken, maar voor u. 31 Nu wordt het oordeel over deze wereld geveld, nu zal de heerser van deze wereld uitgebannen worden. 32 Wanneer ik van de aarde omhooggeheven word, zal ik iedereen naar mij toe halen.' 33 Daarmee bedoelde hij de wijze waarop hij zou sterven.

Zingen: Gezang 223

Uitleg en verkondiging: Als een graankorrel

Meditatief orgelspel

Zingen: Gezang 323: 4,5,6,7,8 (v.m.v.m.a)

GEBEDEN EN GAVEN

Gebeden

v.:zo bidden en zingen wij:

Houd mij in le-ven, wees Gij mijn red-ding,
steeds weer zoe-ken mijn o - gen naar U.

Stil gebed – Onze Vader

Inzameling van de gave

*bestemd voor de diaconie, de extra
collecte is bestemd voor de kerk*

Slotlied: Gezang 173: 1,3,4

Zegen

A - men

*Bij de uitgang wordt gecollecteerd voor
onderhoud kerkelijke gebouwen*
